

En aften med Svend Gønge og sulevælling

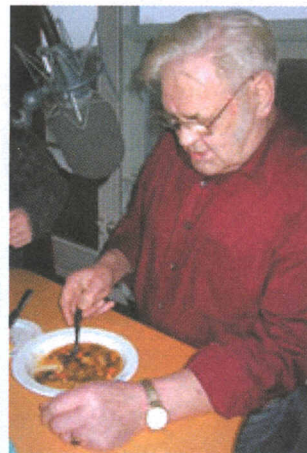
Liv i Lundbys kultur-aften i Medborgerhuset Lundby onsdag den 17. marts kl. 18.00 bliver en aften med Svend Gønge - og med sulevælling. Vi skal høre om virkelighedens og myternes berømte helt fra Lundby. Og sulevællingen: den skal vi selvfølgelig smage. Inden foredraget om Svend Gønge vil aftenens arrangør, Foreningen Lundbyweb, servere den fra radioen så be-

rømte egnsret "sulevælling" - en særdeles velsmagende egnsret fra Sydsjælland og Sydhavsøerne.

Vi er sikre på, at det har været Svend Gønges livret.

Og til at tilberede retten kommer ingen ringere end vinderen af DR Regionallens egnsrets-konkurrence Erik Schumacher fra Dannemare på Vestlolland. Når dette læses, har Erik Schumacher deltaget i landsfinalen i Herning og har - tror og håber vi - opnået et rigtigt flot resultat. Erik har foreslået, at vi efter sulevællingen, som er en meget gammel ret, men særdeles velsmagende og sund, får en omgang æbleskiver med syltetøj.

Billetter à 70 kroner købes fra 1. marts til og med mandag den 15. marts i Coma, LundbyKiosken, Spar i Sallerup og Dagli' Brugsen i Køng.

Erik Schumacher nyder en portion dejlig sulevælling.

Generalforsamling i Lundbyweb

Foreningen Lundbyweb, som udgiver www.lundbyweb.dk og 4750Avisen holder sin årlige generalforsamling for medlemmer af foreningen **mandag den 8. marts kl. 19.00 i Medborgerhuset Lundby.** Dagsorden ifølge vedtægterne.

Svend Gønges livret var sulevælling!

4750 Avisen

Lundby - Køng - Svinø - Sværdborg - Udby

Præstegårds- idyl i Udby

Udby Præstegård er nok noget af det mest idylliske, man kan forestille sig. Og midt inde i den firelængede præstegård finder vi et af de mest upåagtede - men meget spændende - museer på Sydsjælland. Kom med på tur i Grundtvigs Mindestuer på **side 23-25**

Nu skal vi finde Svend Gønges grav

Lundby Sognearkiv opfordrer nu Lundby Menighedsråd til at forsøge at finde Gøngenhøvdindens Svend Gønges grav.

Ifølge en mundtlig overlevering skulle den gamle stridsmand være begravet på sydsiden af Lundby Kirkes kor- lige ud for hans seneste bolig i Gl.

Lundby.

Ifølge overleveringen er der en stenkiste 5 alen under jorden ved foden af kirken. Vi foreslår, at vi nu endelig finder ud af, om Svend Gønge ligger begravet i Lundby, siger en af initiativtagerne, dyrlæge Torben Rasmussen til 4750Avisen.

Side 5

Sognearkivet vil finde Gøngenhøvdingens grav

Lundby Sognearkiv anmoder Lundby Menighedsråd om at foretage en "undersøgende opgravning" på Lundby Kirkegård, så det kan blive afklaret om en gammel mundtlig overlevering om, at Svend Gønge Poulsen skulle kunne ligge begravet ved siden af kirkens kor.

Sognearkivets sekretær Torben Rasmussen har sendt et brev til Lundby Menighedsråd, hvor han skriver:

"Som bekendt boede Major Svend Poulsen, også kaldet "Gøngenhøvdingen" efter sin tid som ejer af daværende Lundbygaard sine sidste år i Lundby. Men hvornår han døde, ved man ikke, og heller ikke hvor han er blevet begravet.

Man ved, at han levede i 1679 og at han i 1691 benævnes salig, altså er død på det tidspunkt.

Da det var påbudt, at man skulle begraves på en kirkegård, må man gå ud fra, som alle forskere gør, at

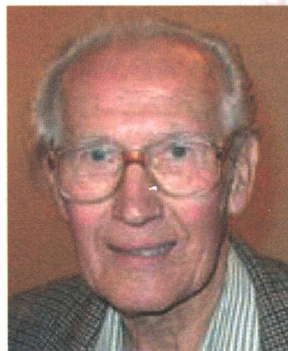
han er begravet på Lundby Kirkegård. Datoen kender man ikke - til trods for at man har bevaret kirkebogen for Hammer-Lundby sogne fra årene 1647-1710. Desværre er den i så dårlig stand, at den er svær at tyde. Derfor har man endnu ikke fundet en dødsdag for Svend Poulsen.

Det næste spørgsmål er så, hvor Svend Poulsen ligger begravet.

Lundby Kirkes gamle klokker og graver Hans Jensen, der vist nok fungerede til 1933, fortalte i sin tid sognets nye præst C. E. Krarup-Hansen, at han engang var stødt på en "stenkiste", da han gravede en grav, og han mente eller havde fået fortalt, at det skulle være Svend Poulsens grav og kiste. Han vidste nøjagtigt, hvor denne kiste var anbragt, nemlig syd for kirkens kor.

Lundby Sognearkiv vil derfor opfordre Menighedsrådet til at foretage en "undersøgende opgrav-

ning" af det tidligere nævnte sted på Lundby Kirkegård, hvor tidligere gravsteder er nedlagte. Hvis man skulle finde en sådan kiste, ja så er vi klar

Torben Rasmussen vil finde Svend Gønges grav.

over, at en eventuel nærmere identifikation af kistens indhold kræver tilladelse fra kirkelige og statslige myndigheder, men i første omgang er det aktuelle problem at finde en eventuel kiste."

Henvendelsen fra Lundby Sognearkiv vil blive behandlet på Lundby Menighedsråds førstkommande møde onsdag den 6. maj. Menighedsrådsformand Bente Jensen ønsker ikke inden mødet at udtale sig om sin holdning til anmodningen fra Lundby Sognearkiv.

Læs også side 31

UDBY SY OG PRODUKTION

- * Bådkalecher
- * Hynder
- * Presenninger

Gøngehøvdingen var smedens søn fra Snesere

I sandheden om gøngehøvdingen Svend Poulsen af historikeren Stig Wørmer fortælles, at Svend Poulsen er født i Verum sogn, Gønge herred i Nordskaane.

Dermed er Stig Wørmer enig med de fleste historikere, uden at nogen mig bekendt har kunnet bevise det.

Efter i ca. 30 år at have forsket i Svend Poulsens historie, og om der findes efterkommere af den gamle krigsmand, er jeg ikke enig. Det må anses for næsten sikkert, at Svend Poulsen var smedens søn fra Snesere, en landsby i Fladså kommune i Sydsjælland. Smeden i Snesere var også gårdfæster af en gård som tilhørte Roskilde domkirke.

I 1569 var ifølge jordebøgerne Svend smed fæster på denne gård. Tidsmæssigt passer det med, at det var Svend Poulsens farfar, idet Svend Poulsen må være født først i 1600 årene. Det er også denne gård, som var et af Svend Poulsens tilholdssteder under krigen, ikke at forveksle med en anden af byens gårde, som han senere blev ejer af.

I folkemunde er gårdens gravsted omtalt som Svend Poulsens gravsted. Det er næppe rigtigt, men det har sikkert været hans slægts gravsted.

Da Svend Poulsen ene mand blev sat i land syd for Køge med brev fra kongen til den sjællandske befolkning om at gøre al mulig modstand mod svenskerne for at aflaste belejringen af København, var han også ene om at samle den modstandsgruppe af den lokale befolkning, som det hurtigt lykkedes for ham. Ikke en eneste af Gøngerne var med ham i Sydsjælland. Dernæst foretog han i løbet af et par måneder de mange omfattende og dygtigt udførte angreb på de svenske styrker. Med den brogede skare Svend Poulsens lille partisanhær må have været, syntes det næsten umuligt, tilmed i et område, der var besat af fjendtlige tropper.

Hvis Svend Poulsen derimod i forvejen var kendt med egnens befolkning og de geografiske forhold, hvad meget tyder på han var, lyder det straks mere sandsynligt. Han er nødt til at have fået stor lokal støtte fra den lokale befolkning, til gengæld hjalp han også dem, hvis han kunne.

Alt dette tyder på at Svend Poulsen var smedens søn fra Snesere, men det kan ikke bevises.

Ole Krogh Jensen
Amatørlokalhistoriker

Gøngehøvdingen må hvile i fred

dagsordnen, der skabte livlig debat.

Lundby Menighedsråd havde den 6. maj et punkt på

Det kom sig af, at Lundby Sognearkiv, med dyrlæge Torben Rasmussen i spidsen, havde ytret ønske om, at der blev gravet på Lundby Kirkegård, da man ifølge flere pålidelige kilder vidste, at der

skulle ligge en stenki- ste, hvori det var muligt at Svend Gønge Poulsen var stedt til hvile. Uden at komme ind på de nærmere omstændigheder, var der delte meninger om, hvorvidt der skal graves eller ej. Sa-

gen er nu overdraget til Roskilde Stift, og vi venter på et svar. Derfor må Gøngehøvdingen hvile i fred – indtil videre.

*Lillian Saaek
sognepræst i Lundby*

4750 Avisen

Lundby - Køng - Svinø - Sværdborg - Udby

JAGTEN EFTER GØNGEHØVDINGEN:

Hele landet følger Lundby

Karen, en stærk pige fra Køng

Karen Harrekilde-Petersen hed en bemærkelsesværdig og stærk kvinde fra Køng. Læs om hende **side 20-21**

Nye andelsboliger i Lundby til salg

Med de reaktioner, der er kommet på Lundby Sognearkivs initiativ til at finde Gøngehøvdingen Svend Poulsens grav i Lundby, ty-

der det på, at hele Danmark følger Lundbys jagt på de jordiske rester af den berømte krigshelt.

Læs side 11-13

Hele landet følger Lundbys jagt efter Gøngehøvdingen

Hele Danmark følger i åndeløs spænding, om det skal lykkes Lundby at finde Gøngehøvdingen Svend Poulsens grav. Efter at sekretær i Lundby Sognearkiv, dyrlæge Torben Rasmussen, i Ekstra Bladet har fortalt om forsøget på at finde Gøngehøvdingens grav, har han

fået henvendelser fra nær og fjern. Der er en kolossal interesse for at få mere viden om den berømte superhelt fra 1600-tallet, som levede sine sidste år i Lundby. Den mest spøjse henvendelse er kommet fra Nordjylland. En mand, som mener at være efterkommer efter Svend Poulsen, sendte Torben Rasmussen et brev. Da

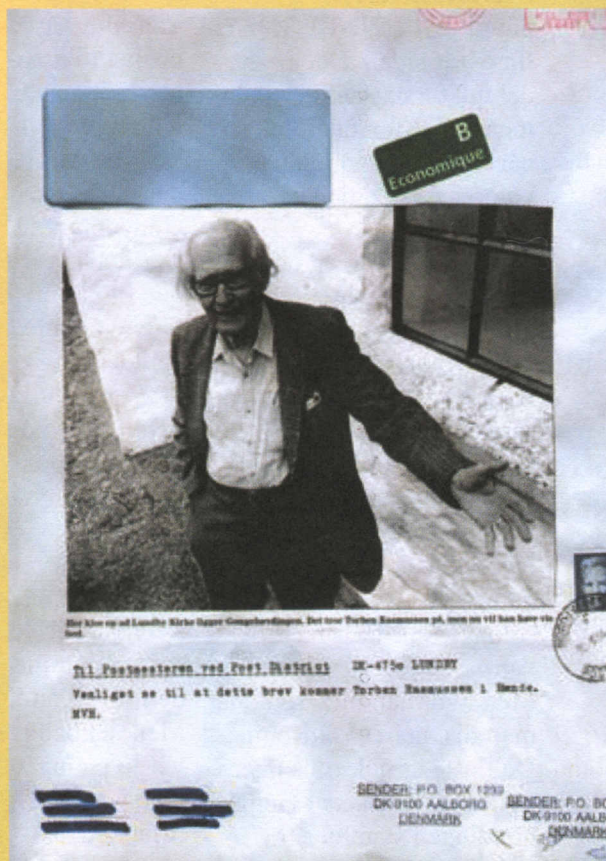
han ikke kendte hans adresse, klippede han Torben Rasmussens foto fra Ekstra Bladet ud og klistrede det på kuverten, og så formulerede han ellers en anmodning under fotoet:

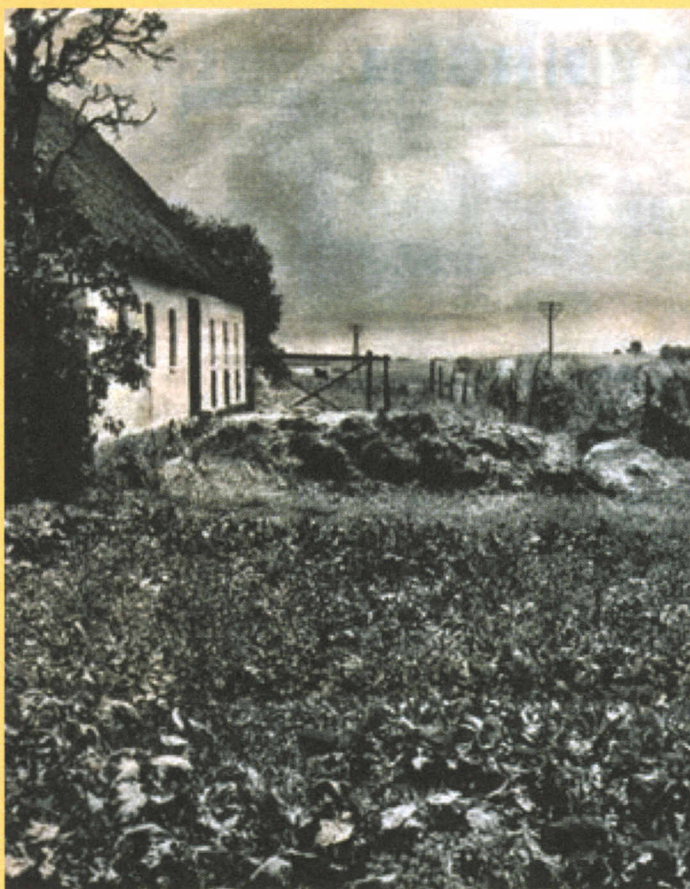
"Til Postmesteren ved Post District DK-4750 Lundby. Venligst se til at dette brev kommer Torben Rasmussen i Hænde. MVH."

Og det var nok! Post Danmark kunne nok kende Lundbys gamle dyrlæge, og han fik brevet.

- Det er kun én af mange henvendelser, som viser, at interessen for at finde flere fakta om Svend Poulsen er kolossal, siger Torben Rasmussen.

Sådan så det brev ud, som Torben Rasmussen modtog fra Aalborg efter at han havde været i Ekstra Bladet. Postmesteren i Lundby bedes se til, at brevet kommer Torben Rasmussen i hænde, og det gjorde det sandelig!

"Paa denne stinkende Mødding laa Gadehuset, hvor Svend Poulsen flyttede hen og boede med sin Datter Gertrude, efter at Lundbygaard havde forarmet dem. Svend Poulsen har paa Egnen Ry som en stridbar og kverulantisk gammel Mand. Han døde vistnok 1679."
Foto: A. E. Andersen, Billed-Bladet.

Den sidste Gøngehøveding

mange Retssager løbende, bl.a. om sine Gæs. Hvor den gamle Lundby Gaard laa, staar i dag Lundby Teglværks Bygninger. Gadehuset er længst nedrevet, paa Stedet findes nu en stinkende Mødding. Svend Poulsens sidste Hvilested er ogsaa forsvundet: Efter den gamle Overlevering ligger han begravet under Lundby Kirke på Nordsiden, hvor man senere har bygget et nyt Sakristi."

Misforståelser

Såvidt BILLED-BLADET for 51 år siden. Der er en del misforståelser i artiklen, men det er forståeligt nok, når man den dag i dag diskuterer fakta om den gamle kriger.

Det er f.eks. fortsat uafklaret, hvornår Svend Poulsen blev født, hvor han blev født, og det vides heller ikke, hvornår han døde - og strengt taget heller ikke hvor.

Det er sandsynligt, at Svend Poulsen blev født 1610. Han var da omkring 15 år, da han lod sig hverve som soldat i Chr. IV's hær, der var på felttog i Tyskland. Men hvor han blev født, har man diskuteret voldsomt. De fleste er nok tilhænger af den opfattelse, at Gøngehøvedingen stammer fra

Gøngeområdet i det nordøstlige Skåne. Han skulle ifølge skåningerne selv stamme fra landsbyen Skeeinge tæt ved Osby. Borgerne i det område var et meget frit og levende folk, som var den danske konge gode undersåtter. De var fænomenele til at slå og blev derfor brugt som soldater mod svenskerne. Området er den dag i dag præget af de store skove og et landbrug, der stort set be-

grænser sig til græsning og høslæt til kreaturer. "Skånes Norrland" kalder man også det vildsomme Gøngeområde. Der hersker ingen tvivl om, at Svend Gønge i en del år af sit voksenliv boede i Halland - i den vestlige del af det nuværende Sydsverige. Og det har fået nogle til at mene, at Svend Poulsen derfor stammede fra Halland. Men det behøver jo på ingen måde at være tilfældet.

Interessen for at få afklaret, hvem Gøngehøvedingen Svend Poulsen i virkeligheden var, er kolossalt stor her knap 400 år efter hans fødsel. Lundby Sognearkiv har bedt Lundby Menighedsråd give tilladelse til en undersøgende opgravning på det sted på kirkegården, hvor hans stenliste ifølge mundtlige overleveringer skulle være sat ned.

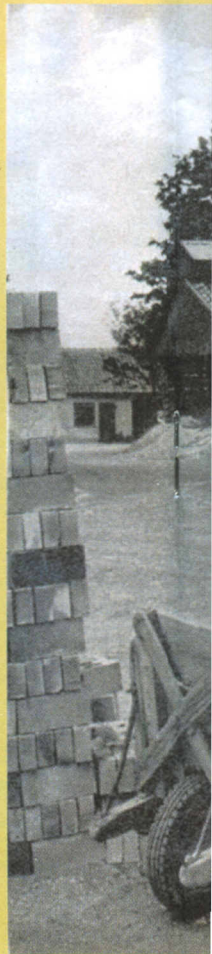
100 året for romanen

I august måned 1953 var interessen for Gøngehøvedingen også stor. Det fremgår af et nummer af BILLED-BLADET, som 4750Avisen er kommet i besiddelse af. Her markerede ugebladet 100 året for Carit Etlars roman "Gøngehøvedingen", som gjorde den gamle stridsmand til en superhelt på linje med Jens

Lyn og Fantomet. Ugebladet havde endda sendt en fotograf og journalist til Lundby og omegn. De historiske oplysninger i artiklen er for at sige det mildt meget upræcise, men det er jo morsomt at læse især om Lundby.

Lundbygaard

"Efter Krigens Afslutning overdrog Kong Frederik III Svend Poulsen Brugen af den gamle og forfaldne Lundby Gaard. Han drev den i nogle Aar, dog ikke med Held. Efterhaanden havde han saa stor Gæld, at han maatte gaa fra Gaarden og flytte med sin Datter Gertrude over i et lille Gadehus i Landsbyen. Her boede han til sin Død i 1679 og var kendt på Egnen som en meget besværlig og kverulantisk Herre, der havde-

Og s
spær
Sven
sen
skår
land
imo
fra S
Bag
teor
frem
Cari
om
gen

Ste jagt på høvdingen

Og så er der den spændende teori, at Svend Gønge Poulsen slet ikke var skåning eller hallandsfar, men derimod smedens søn fra Snesere.

Baggrunden for den teori er først og fremmest at det af Carit Etlars roman om Gøngehøvdingen fremgår, at han

kendte egnen godt. Og det ville han ikke have gjort, hvis han var fra Nordøst-skåne eller Halland. Slægtsforskning viser også, at der navnemæssigt kunne være en Svend Poulsen på den tid i Snesere. Selvom de fleste forskere mener, at det sandsynligste er,

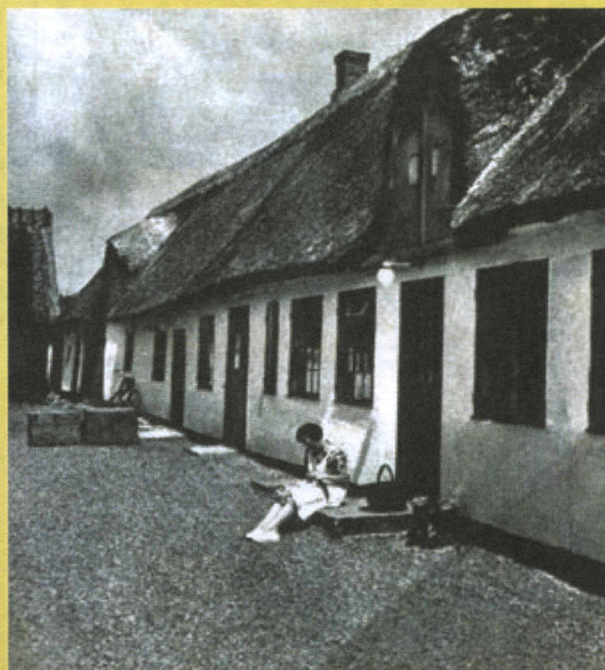
at Svend Poulsen stammer fra Gøngeområdet i det nordøstlige Skåne, er intet endnu afklaret. Så er der hans død. Vi ved endnu ikke, hvornår han døde. Han optræder i en af de mange retssager, som også Billed-Bladet omtalte i 1953, så sent som i 1679. Det er sidste gang, han omtales i levende live. Næste gang han omtales er i 1691, og da omtales han som "salig", altså død. Så vi ved ikke mere, end at han er død mellem 1679 og 1691.

Vi ved faktisk heller ikke, hvor han er død. Men ingen har betvivlet, at han er død i Lundby. Og så er han begravet et eller andet sted på Lundby Kirkegård. Blot er hans grav ikke fundet - endnu.

"Teglværket staar, hvor Lundbygaard stod. Svend Poulsen modtog Gaarden af Kong Frederik III som Løn for udviste Tjenester, men den var forfalden og en tvivlsom Gave. Efterhaanden blev Gøngehøvdingen fattigere og fattigere. Han maatte saa opgive Gaarden og flyttede hen i Gadehuset." Foto: A. E. Andersen, Billed-Bladet.

"Gøngehøvdingens Grav er ogsaa borte. Han ligger under Lundby Kirke, men man har over Gravstedet bygget et nyt Sakristi. Men hvem af os vilde ikke gerne valfarte til Svend Poulsens sidste Hvilested, thi hvor har vi elsket denne Romanfigur, alle vi Piger og Dreng. Hvor har vore Kinder blusset, naar vi læste om hans mageløse Bedrifter." Foto: A. E. Andersen, Billed-Bladet.

"Snesere Præstegaard er i Dag det eneste synlige Minde om Gøngehøvdingen. Her dræbte Svend Poulsen 1658 om Efteraaret 25 tysk-svenske Officerer og 200 Lejetropper. Præstegaarden ser ud som dengang." Foto: A. E. Andersen, Billed-Bladet.

Emner om Foreningen Svend Gønge, Gøngemarkeder mv. i 4750-Avisen

Nr.	År-Md-Dato	Sider	Emner i 4750-Avisen
	Hele 2004	9	
2	2004-03	1	Gønge og sulevælling
4	2004-05	3	Svend Gønges grav skal findes. Var Svend Poulsen søn af smeden i Snesere?
5	2004-06	1	Gravsagen sendt til stiftet
6	2004-08	4	Hele landet følger gravsagen